

18.05.2021

Asia/5

§ 11

Lisäykset Helsingin aikuislukion opetussuunnitelmaan 1.8.2021 alkaen

HEL 2021-004872 T 12 00 01

Päätös

Kasvatus- ja koulutuslautakunnan suomenkielinen jaosto päätti hyväksyä lisäykset Helsingin aikuislukion opetussuunnitelmaan 1.8.2021 alkaen seuraavasti:

Opetussuunnitelmaan lisätään

- 1) oppiaineet ja opintojaksot (liite 1, luku 7)
- 2) Helsingin aikuislukion tuntijako (liite 2)
- 3) Helsingin aikuislukion kieliohjelma (liite 3).

Opetussuunnitelman liitteisiin lisätään

- 1) Helsingin aikuislukion ohjaussuunnitelma 2021 (liite 4).

Esittelijä

lukio- ja ammatillisen koulutuksen ja vapaan sivistystyön johtaja
Arja Kukkonen

Lisätiedot

Elli-Noora Lassy, pedagoginen asiantuntija, puhelin: 310 35095
elli-noora.lassy(a)hel.fi
Harri Korhonen, lukiokoulutuksen päällikkö, puhelin: 310 86342
harri.korhonen(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Helsingin kaupungin aikuisten lukiokoulutuksen opetussuunnitelma 2021
- 2 Helsingin aikuislukion tuntijako 2021
- 3 Helsingin aikuislukion kieliohjelma
- 4 Helsingin aikuislukion ohjaussuunnitelma

Muutoksenhaku

Oikaisuvaatimusohje, kasvatus- ja koulutuslautakunta

Päätösehdotus

Päätös on ehdotuksen mukainen.

Esittelijän perustelut

Helsingin kaupungin suomenkielistä aikuisten lukiokoulutusta toteutetaan yhdessä oppilaitoksessa eli Helsingin aikuislukiossa. Tästä syystä esityksessä käytetään Helsingin kaupungin aikuisten lukiokoulutuksen opetussuunnitelman sijasta nimitystä Helsingin aikuislukion opetussuunnitelma.

Oppiaineet ja opintojaksot Helsingin aikuislukion opetussuunnitelmassa

Uusi lukiolaki astui voimaan 1.8.2019. Lakiuudistuksen myötä Opetushallitus julkaisi marraskuussa 2019 aikuisten lukiokoulutuksen uudet opetussuunnitelman perusteet. Uusi opetussuunnitelma tulee voimaan 1.8.2021.

Kasvatus- ja koulutuslautakunnan suomenkielinen jaosto päätti hyväksyä Helsingin aikuislukion opetussuunnitelman yhteisen osan kokouksessaan 9.6.2020 (suomenkielinen jaosto 9.6.2020, § 25). Opetussuunnitelmaan lisättäisiin nyt oppiaineet ja opintojaksot. Ne on aikataullisesti laadittu yhteisen osan valmistumisen jälkeen.

Helsingin aikuislukion opetussuunnitelman oppiaineiden ja opintojaksojen laadinta

Helsingin aikuislukion opetussuunnitelman oppiaineet ja opintojaksot on laadittu yhteisessä prosessissa Helsingin kaupungin nuorten lukiokoulutuksen opetussuunnitelman kanssa. Oppiaineet ja opintojaksot on laadittu yhdessä suomenkielisten ja ruotsinkielisten lukioiden rehtoreiden, opettajien, opiskelijoiden ja opiskeluhuollon kanssa. Opiskelijoille laadittiin esimerkiksi syksyllä 2020 sähköinen kysely, jossa kysyttiin heidän kokemuksiaan ja näkemyksiään oppiaineista. Tämän kyselyn tuloksia käytiin läpi aineryhmittäin.

Oppiaineita ja opintojaksoja kirjoitettiin 15 työryhmässä toukokuusta lokakuuhun 2020. Nämä työryhmät syventyivät oppiaineiden sisältöihin ja tavoitteisiin sekä oman oppiaineensa kautta laaja-alaiseen osaamiseen. Työryhmien työskentelyn tuloksena syntyivät oppiaineiden opintojaksot, joihin on kirjattu opintojaksoittain laaja-alainen osaaminen ja arviointi sekä mahdolliset kaupunkikohtaiset tarkennukset sisältöihin ja tavoitteisiin. Helsingin aikuislukion opetussuunnitelman laatimista jatkettiin aikuislukion rehtorin ja opettajien yhteistyössä kaupungin yhteisen työryhmätyöskentelyn jälkeen.

Keskeistä opetussuunnitelman oppiaineissa ja opintojaksoissa

Helsingin kaupunkistrategian (kaupunginvaltuusto 27.9.2017, 321 §) mukaisesti opetussuunnitelmatyön tavoitteena on ollut, että Helsinki on maailman vaikuttavin paikka oppia. Helsingin kaupungin lukioissa jo-

18.05.2021

Asia/5

kaiselle opiskelijalle tarjotaan mahdollisuus kasvaa omaan potentiaaliinsa.

Helsingin kaupungin opetussuunnitelmatyössä keskeisiä teemoja ovat olleet

- hyvinvointi
- osallisuus
- yhdessä oppiminen
- laaja-alainen osaaminen
- Hiilineutraali Helsinki 2035
- innostu ja onnistu.

Nämä teemat pohjautuvat opetussuunnitelman perusteisiin, kaupunkistrategiaan ja Helsingin opetussuunnitelmaprojektin tavoitteisiin. Työryhmät huomioivat teemat laatiessaan opintojaksoja, ja ne tulevat konkreettisesti näkyviin opintojaksojen tavoitteissa, sisällöissä ja laaja-alaisen osaamisen kuvauksissa. Työryhmissä oli mukana opiskeluhuollon edustaja, jonka tehtävänä oli tuoda opiskelijan hyvinvoinnin näkökulma työskentelyyn.

Esimerkkejä teemojen käsittelystä eri oppiaineiden opintojaksoissa:

Psykologian Toimiva ja oppiva ihminen -opintojakson tavoitteisiin on kirjoitettu paikallinen tarkennus: "Opiskelumenetelmissä hyödynnämme dialogia ja yhdessä oppimista käyttämällä koko Helsingin kaupunkia oppimisympäristönä."

Kemia ja minä -opintojakson laaja-alaisen osaamisen tavoitteisiin on kirjoitettu paikallinen tarkennus: "Helsingin kaupungin lukioille tarjoutuu runsaasti mahdollisuuksia hyödyntää pääkaupunkiseudun korkeakouluja, yrityksiä ja virastoja opintokäyntien tai virtuaalivierailujen avulla."

Maantieteen Maailma muutoksessa -opintojaksoon on kirjoitettu sisällöille paikallinen tarkennus: "Opintojakso kytkeytyy läheisesti Hiilineutraali Helsinki -teemaan ja soveltuu toteutettavaksi osana Hiilineutraali Helsinki 2035 -teemaista opintojaksoa."

Opintojaksojen laadinnassa huomioitiin myös muita opetussuunnitelman perusteista nousevia teemoja, kuten korkeakoulu- ja työelämäyhteistyö sekä kansainvälisyys.

Opetussuunnitelman uudet rakenteet

Uuden opetussuunnitelman myötä lukioissa opiskellaan opintojaksoilla kurssien sijaan. Lukion oppimäärän laajuus on vähintään 88 opintopis-

tettä aiemman 44 kurssin sijasta. Helsingin aikuislukion opetussuunnitelman opintojaksot on johdettu opetussuunnitelman perusteissa kuvatuista pakollisista ja valtakunnallisista valinnaisista moduuleista.

Pakolliset opintojaksot ovat perusteiden mukaisesti laajuudeltaan 1–3 opintopistettä ja valtakunnalliset valinnaiset kaksi opintopistettä. Lisäksi opetussuunnitelman perusteiden mukaisiin oppiaineisiin on lisätty kaupunkitasoinen valinnainen Projektiopintojakso (laajuus kaksi opintopistettä) sekä kirjoitettaviin oppiaineisiin Kertausta abiturienteille - opintojakso (laajuus 1–2 opintopistettä).

Oppiainekohtaisessa osassa on opintojaksoja muodostettu vain yhden oppiaineen moduuleista. Opintojaksoja laatiessa huomioitiin se, että ne sopivat lukioarkeen ja niiden laajuus on kohtuullinen. Opintojaksot on tästä syystä muodostettu niin, että ne sopivat kurssitarjontimeen ja varmistavat opiskelijan hyvinvoinnin.

Lukioiden on mahdollista muodostaa oppiainerajat ylittäviä opintojaksoja yhdistelemällä eri aineiden opintojaksoja. Aikuislukion opetussuunnitelman mukaisesti aikuislukio muodostaa yhden lukiotasoisien oppiainerajat ylittävän opintojakson, jonka teema on Hiilineutraali Helsinki 2035. Tämä opintojakso koostuu eri oppiaineiden, muun muassa luonnontieteiden, pakollisista ja mahdollisista valinnaisista opintojaksoista. Opintojakso on suunnattu ensimmäisen vuoden opiskelijoille. Hiilineutraali Helsinki -opintojakson avulla vahvistetaan ilmastomuutoksen hillintätoimien ja kiertotalouden osaamista opetussuunnitelmassa ja lukiokoulutuksessa. Tämä on yksi Helsingin kaupungin Hiilineutraali Helsinki 2035 -toimenpiteistä (kaupunginhallitus 10.12.2018, § 809).

Aikuisten lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteissa painottuu lukiokoulutuksen yhteistyö erityisesti korkeakoulujen kanssa. Opetussuunnitelman perusteiden (Opetushallitus 2019) mukaan opiskelijalle on järjestettävä mahdollisuus yksilöllisiin opintoihin koskeviin valintoihin omassa oppilaitoksessaan sekä hyödyntämällä muiden oppilaitosten ja korkeakoulujen opetustarjontaa. Helsingin aikuislukion opetussuunnitelmassa tähän on vastattu muun muassa laatimalla oppiaine nimeltä Muissa oppilaitoksissa suoritettavat opinnot. Oppiaine on kaupunkitasoinen valinnainen oppiaine, johon tunnustetaan ja tunnustetaan muissa oppilaitoksissa suoritettuja opintoja, joita ei voi sijoittaa muihin oppiaineisiin. Oppiaineeseen voidaan sijoittaa esimerkiksi korkeakouluissa, ammatillisessa koulutuksessa tai vapaassa sivistystyössä tehtyjä opintoja. Opiskelijoiden muualla hankkimaa osaamista tehdään tällä tavalla näkyväksi.

Opintojaksojen arviointi

Opetussuunnitelman opintojaksoihin on kirjoitettu työryhmien tekemän arviointitarkennuksen lisäksi kaupungin yhteinen tarkennus:

”Formatiivisella arvioinnilla tuemme ja ohjaamme oppimista, ja osana formatiivista arviointia opiskelija tekee itsearviointia. Opiskelija tunnistaa oman osaamisensa ja asettaa oppimiselleen tavoitteita, jotka pohjautuvat opintojakson tavoitteisiin sekä opiskelijan omaan opintosuunnitelmaan. Opiskelija arvioi opintojakson aikana, miten hän saavuttaa tavoitteensa.”

Kaupungin yhteisen tarkennuksen tavoite on yhdenmukaistaa arviointikäytänteitä eri oppiaineissa.

Laaja-alainen osaaminen opintojaksoissa

Opetussuunnitelman keskeinen uudistus ovat laaja-alaisen osaamisen osa-alueet, jotka muodostavat oppiaineiden yhteiset tavoitteet. Lukio-koulutuksessa yleissivistys rakentuu oppiaineissa määritellystä tiedonlakohtaisesta osaamisesta. Laaja-alainen osaaminen tukee ja syventää sitä.

Laaja-alaisen osaamisen osa-alueita on kuusi. Ne ovat hyvinvointiosaaminen, vuorovaikutusosaaminen, monitieteinen ja luova osaaminen, yhteiskunnallinen osaaminen, eettisyys ja ympäristöosaaminen sekä globaali- ja kulttuuriosaaminen. Opetussuunnitelman kaikissa oppiaineissa ja opintojaksoissa määritellään, kuinka laaja-alainen osaaminen niissä toteutuu. Laaja-alainen osaaminen arvioidaan osana kunkin opintojakson arviointia.

Opetussuunnitelmassa on määritelty valtakunnallinen valinnainen oppiaine nimeltään Temaattiset opinnot, jonka tavoite on kehittää laaja-alaista osaamista. Helsingin aikuislukiossa tämä oppiaine sisältää Aktiivipolku-opinnot. Aktiivipolku-opintoja opiskelija voi suorittaa esimerkiksi osallistumalla lukion projektiin tai tapahtuman järjestelyihin, toimimalla lukion vertaisohjaajana, tekemällä vapaaehtoistyötä tai osallistumalla lukiossa tai sen ulkopuolella hallitus- tai työryhmätoimintaan. Opintojen tavoitteena on, että opiskelija toimii aktiivisena vaikuttajana ja saa valmiuksia tulevaisuuden työelämässä toimimiselle.

Oppiaineita ja opintojaksoja voi tarkastella esityksen liitteissä ja verkossa

Opetussuunnitelman oppiaineet ja opintojaksot löytyvät liitteestä (liite 1) luvusta 7 alkaen sivulta 47. Se on luettavissa myös verkossa osoitteessa <https://bit.ly/3tfVVcJ>.

Tuntijako, kieliohjelma ja ohjaussuunnitelma osana opetussuunnitelmaa

18.05.2021

Asia/5

Aikuisten lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteiden 2019 (Opetushallitus 2019) mukaan paikallinen opetussuunnitelma sisältää koulutuksen järjestäjän hyväksymän aikuisten lukiokoulutuksen tuntijaon, kieliohjelman sekä ohjaussuunnitelman.

Kasvatus- ja koulutuslautakunnan suomenkielinen jaosto päätti hyväksyä Helsingin aikuislukion opetussuunnitelman yhteisen osan kokouksessaan 9.6.2020 (suomenkielinen jaosto 9.6.2020, § 25). Opetussuunnitelmaan lisättäisiin tuntijako, lukiodien kieliohjelma ja ohjaussuunnitelma vasta nyt, sillä ne on aikataulullisesti käsitelty oppiaineiden ja opintojaksojen työstämisen yhteydessä.

Tuntijako

Helsingin aikuislukion tuntijakoon merkitään oppiaineittain tai oppiaineryhmittäin tarjottavien opintojen laajuudet opintopisteinä. Valtakunnallisten pakollisten opintojen sekä valtakunnallisten valinnaisten opintojen laajuudet perustuvat Valtioneuvoston asetukseen lukiokoulutuksesta (810/2018), jonka liitteessä 2 on määritelty aikuisille tarkoitettuun lukiokoulutuksen oppimäärään sisältyvät opinnot.

Lukion valinnaiset opintojaksot opintopisteinä käsittävät Helsingin aikuislukion tarjoamat valinnaiset opintojaksot. Näitä ovat esimerkiksi opetussuunnitelman perusteiden mukaisissa oppiaineissa Projektio-pintojakso (laajuus kaksi opintopistettä) sekä kirjoitettavissa oppiaineissa Kertausta abiturienteille -opintojakso (laajuus 1 - 2 opintopistettä).

Kieliohjelma

Helsingin aikuislukion kieliohjelmassa kuvataan, mitä eri kieliä Helsingin aikuislukiossa voi opiskella eri oppimäärinä. Valtakunnallisiin pakollisiin opintoihin kuuluvat toisen kotimaisen kielen ja yhden vieraan kielen opintojaksot. Näistä toista opiskellaan A-oppimääränä ja toista B1-oppimääränä. A-oppimäärän opintoihin kuuluu kuusi pakollista opintojaksoa ja B1-oppimäärään viisi pakollista opintojaksoa. Näiden lisäksi opiskelijalla on mahdollisuus opiskella vieraita kieliä B2- ja B3-oppimäärinä sekä useampaa A-oppimäärän kieltä valinnaisina opintoina.

Perusopetuksessa alkaneena A-oppimääränä Helsingin aikuislukioissa voi opiskella neljää eri kieltä ja lukiossa alkavana B3-oppimääränä kuutta eri kieltä. Toisen kotimaisen kielen opintoja voi suorittaa B1- ja B3-oppimääränä.

Helsingin aikuislukion ohjaussuunnitelma 2021

18.05.2021

Asia/5

Helsingin aikuislukion ohjaussuunnitelma mukailee Helsingin kaupungin lukioiden yhteistä ohjaussuunnitelmaa huomioiden aikuislukion erityispiirteet. Ohjaussuunnitelma täydentää Helsingin aikuislukion opetussuunnitelman ohjausta käsittelevää lukua. Ohjaustoiminnan konkreettiset käytänteet suunnitellaan ja arvioidaan aikuislukion toimintasuunnitelmassa ja -kertomuksessa.

Aikuisten lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteiden (Opetushallitus 2019) mukaan ohjaussuunnitelmassa kuvataan ohjauksen keskeiset käsitteet, tehtävät ja tavoitteet, ohjauksen järjestäminen sekä ohjauksen toimijat ja työnjako. Aikuisten lukiokoulutuksen opetussuunnitelman perusteiden mukaan ohjaussuunnitelmassa tulee kuvata myös ohjauksen sisällöt, menetelmät ja työtavat, ohjaus siirtymävaiheissa sekä yhteistyö oppilaitosten ulkopuolisten tahojen kanssa. Lisäksi ohjaussuunnitelmassa kuvataan ohjaustoiminnan arviointi.

Helsingin aikuislukion ohjaussuunnitelmassa ohjaus nähdään koko oppilaitoksen yhteisenä työnä koko lukio ohjaa -periaatteen mukaisesti. Ohjaus on tavoitteellisesti johdettua koko lukion yhteistä työtä, jossa eri toimijoiden välinen vuorovaikutus ja yhteistyö korostuvat. Ohjaustoiminta kuvataan ohjaussuunnitelmaan ohjauksen jatkumona, joka alkaa jo ennen lukio-opintoja ja jatkuu valmistumisen jälkeiseen aikaan asti.

Lisäyksiä voi tarkastella esityksen liitteistä ja verkossa

Opetussuunnitelmaan lisättävät tuntijako ja kieliohjelma löytyvät esityksen liitteenä (liite 1) olevan opetussuunnitelman luvuista 1.3 ja 1.4. Ohjaussuunnitelma löytyy opetussuunnitelman luvusta 8 kohdasta 8.6. Ne löytyvät myös erillisinä tiedostoina esityksen liitteistä (liitteet 2, 3 ja 4). Opetussuunnitelma on luettavissa myös verkossa osoitteessa <https://bit.ly/3tfVVcJ>.

Toimivalta

Helsingin kaupungin hallintosäännön 15 luvun 2 §:n 2 momentin 1 kohdan mukaan kasvatus- ja koulutuslautakunnan suomenkielinen jaosto päättää tai hyväksyy oman kieliryhmänsä osalta perusteet ja rajat, joiden mukaan viranhaltija päättää kaupunkitasoisten opetussuunnitelmien ja muiden opetuksen järjestämiseen liittyvien suunnitelmien hyväksymisestä.

Esittelijä

lukio- ja ammatillisen koulutuksen ja vapaan sivistystyön johtaja
Arja Kukkonen

Lisätiedot

Elli-Noora Lassy, pedagoginen asiantuntija, puhelin: 310 35095

18.05.2021

Asia/5

elli-noora.lassy(a)hel.fi
Harri Korhonen, lukiokoulutuksen päällikkö, puhelin: 310 86342
harri.korhonen(a)hel.fi

Liitteet

- 1 Helsingin kaupungin aikuisten lukiokoulutuksen opetussuunnitelma 2021
- 2 Helsingin aikuislukion tuntijako 2021
- 3 Helsingin aikuislukion kieliohjelma
- 4 Helsingin aikuislukion ohjaussuunnitelma

Muutoksenhaku

Oikaisuvaatimusohje, kasvatus- ja koulutuslautakunta

Tiedoksi

Kasvatuksen ja koulutuksen toimiala